

Tento týden se rozloučíme s druhým králem jagellonské dynastie , mladičkým Ludvíkem. Rozloučíme se i s vládnoucí dynastií v Čechách, jejíž poslední potomek umírá po meči. Rozloučíme se i my v tomto šk. roce s dějepisem, neboť tato prezentace je zřejmě už poslední.

1. pečlivě přečíst prezentaci - je místo výkladu

2. opsat nebo vytisknout zápis

3. vypracovať úkoly na konci

Tímto se oficiálně rozloučíme my spolu. Celé 3 měsíce jste odváděli skvělou práci, jak v němčině, tak v dějepisu. Bylo pro mě radostí s vámi komunikovat a být ve spojení. Dodávali jste mi tím i podporu a sílu. Ze všech tříd jste pro mě vzešli jako jednoznační vítězové. Překonali jsme spolu dost těžké, náročné období. Myslím, že už ale stačilo. Dáme si úlevu a dopřejeme si vydatný dlouhý odpočinek.

Chodte co nejvíce do přírody, splyňte s ní. Přeju vám co nejvíce radosti, veselí, nádherné zážitky a užijte si prázdnin, co nejlépe dovedete. Budu se na vás těšit zase v září.

: -))

zápis

Ludvík Jagellonský 1515 – 1526 Dítě

manž. Marie Habsburská bezdětný

- 42. panovník, 19.č. král
- syn Vladislava II. Jagelonského a Anny de Candal
- odcizen č. prostředí, česky neuměl
- 1508 – uherským králem, žil v Budíně
- 1509 – č. králem, ale jen 1x navštívil
- hosp. podnikání šlechty – zvýšení útisku poddaných
- **1517 – Svatováclavská smlouva – dohoda mezi městy a šlechtou o rozdělení moci a podnikání**
- stálé nebezpečí tureckých nájezdů do stř. Evropy
- **1526 – vpád Turků do Uher, bitva u Moháče, prohra L.**

Rod Jagellonců vymírá po meči – není mužský potomek
Na č. trůn **nastupují Habsburkové** – Ferdiand I.

nar. se 1506 Vladislavovi II. a Anně, která v šestinedělí zemřela na horečku omladinic (horečka vzniklá po porodu, způsobená otravou – sepsí, při zanešení infekce do těla, tehdy jistá smrt)

- ve 2 letech se stal 1508 uherským králem
- ve 3 letech, 1509 č. králem, právě prodělal neštovice, byl podobaný a při korunovaci brečel

V Phe se zdržel asi rok, v Uhrách řádl mor a potřeboval v Čechách urovnat finance a stavy

- v 10 letech, 1516 zemřel otec, který mu před smrtí zajistil poručnictví u císaře Maxmiliána a polského krále Zikmunda (jeho strýc)
 - všechno u něho probíhalo předčasně – narozen nedonošený, brzy začal mluvit, rychle vyrostl, brzy se ujal vlády, brzy se oženil, brzy mu začaly růst vousy a předčasně zešedivěl a zahynul ve 20 letech
 - měl manýry rozmazleného dítěte, více než vláda ho zajímal dvorský život – pitky, lovy, kratochvíle, rozhazování a plýtvání
 - v 16 letech -1/1522 se oženil s Marií Habsburskou- energická a pyšná, rovněž plýtvala a luxusní radovánky - dvůr žil na úvěr
 - 1523 pobýval asi rok v Čechách - pokusil se obnovit svou autoritu a majetek
 - v té době zaútočili opět v Uhrách Turci, tamní šlechta s nimi odmítala sama bojovat, pokud pro nim nevytáhne král
- Řada zemí projevovale ochotu proti Turkům zakročit, probíhaly přípravy na výpravu. Nakonec se pomoc scvrkla jen na finanční příspěvek. Ludvík neměl u šlechty autoritu, ani nazastával pevné stanovisko, nerozuměl politice ani válečnictví, neměl zkušenosti. Sice rychle najímal žoldnéře, ale ti neměli k boji vnitřní přesvědčení (šlo jim jen o žold – peníze. Pro srovnání : např. Husité bojovali o své ideály, s chutí, odvahou, proto vítězili)

- 29.8. 1526 – proběhla bitva u Moháče –

Ludvíkovi pomoc nepřišla, Turci měli násobnou přesilu. Během 90 minut Ludvíkovu armádu převálcovali. Ludvík z bitevního pole rychle odjel kamsi do krajiny. Prý pronásldován. Honosná zbroj ho za nevyjasněných okolností stáhla i s koněm do bažiny. Turci se dostali do nitra země a vyplnily ji.

Pátralo se po ostatcích krále – asi po 2 měsících tělo bylo vyproštěno a převezeno do Stoličného Bělehradu a tam pietně pohřbeno v hrobce uh. králů jako jeho otec.

Marie se už nevдалa, žila u bratra císaře Karla V, vládla v Nizozemí a zemřela ve Španělsku

- Král nezanechal žádného dědice, zemřel sám mlád, bezdětný.

- na základě dohody mezi Jagellonci a Habsburky o vzájemném dědění v případě vymření dynastií – byl 26. 10. 1526 novým č. králem zvolen manžel Anny Jagellonské (Ludvíkova sestra), 23 letý Ferdinand I. Habsburský

- * toužebně očekávaný syn
- * narozen 1506
- * matka při porodu zemřela

dle LEGENDY:

Ludvík velice slabý zabalen do vepřových vnitřností.

- * vyrůstal na uherském dvoře v BUDÍNĚ

Ludvík Jagellonský

- na českého krále korunován ve třech letech
- vlády se ujal v desíti letech
- přezdívka „král Dítě“

Matka mu brzy po porodu zemřela.

Když malému Ludvíkovi posadili na hlavu svatováclavskou korunu, začal při usedavě plakat. To bylo považováno za zlé znamení.

Vše v Ludvíkově životě bylo předčasné – předčasně dospěl, předčasně se mu objevily vousy a předčasně se mu objevily ledňy.

✂ Vladislav Jagellonský umírá r. 1516 na Budínském hradě.

✂ V době Vladislavovy smrti bylo Ludvíkovi 10 let, proto se mu přezdívalo „Ludvík Dítě.“

- na trůn nastoupil v 10 letech → další úpadek královské moci
- stejně jako jeho otec, ani Ludvík nesídlil v Praze, ale v Budíně
- o vládu v Čechách se dělily dvě konkurenční skupiny pod vedením nejvyššího purkrabího českého království **Zdeňka Lva z Rožmitálu**, který byl de facto zástupcem krále v době jeho nepřítomnosti, a jeho soupeře nejvyššího hofmistra **Viléma z Pernštejna**
- r. 1520 hrozila v Čechách občanská válka → Ludvík přijel do Čech a snažil se obnovit královskou moc a rozchvácný majetek, ale po jeho odjezdu se vše vrátilo zpět do starých kolejí

Svatováclavská smlouva 1517

Ludvík Jagellonský

- Navazuje na Vladislavské zřízení zemské
- Je to kompromis mezi královskými městy a šlechtou
- Šlechta přiznala městům právo třetího hlasu na zemských sněmech
- Města přiznala šlechtě právo vařit pivo a umožnila ji legalizovat další hospodářskou činnost
- Města ztratila svou hospodářskou výlučnost
- Tento trend pokračoval i za Ferdinanda I. Habsburského

- **Svatováclavská smlouva** - kompromis mezi šlechtou a městy. Města již mohla hlasovat na sněmu a šlechta volně podnikat (může městům konkurovat).

SVATOVÁCLAVSKÁ SMLOUVA

- **dohoda mezi šlechtou a městy o rozdělení moci a zisků z podnikání**
- česká šlechta se rozhodla **podnikat** (stavba rybníků, pivovarů); to se nelíbilo královským městům, která se cítila omezována ve svých privilegiích (zejména právo pivovářečné)
- později byl uzavřen v tzv. svatováclavské smlouvě kompromis: šlechtě poskytl výsady v podnikání, měšťané mohli znovu zasednout v zemském sněmu
- české království bylo nadále státem, kde se král musí dělit o moc se zástupci stavů – pánů, rytířů a měšťanů (královských); takový systém nazýváme **stavovskou monarchií**
- po smrti Matyáše Korvína roku 1490 se Vladislav stal také králem uherským, obě království (české a uherské) byla spojena v **unii** (česko-uherské soustátí), král přesídlil z Prahy do **Budína** (část dnešní Budapešti)

Bitva proti Turkům u Moháče

Turecký **sultán Sulejman I.** vyzbrojil velkou armádu, se kterou míří do Evropy pokořit celý křesťanský svět. Kradou a zapalují domy, pobíjejí muže, ženy s dětmi odvlékají do zajetí.

Lidé v Království českém mají velké obavy o své životy a majetky, proto **český král Ludvík Jagellonský r. 1526** se svým vojskem postavil proti Turkům poblíž **města Moháče** (Maďarsko).

Bitva to byla ukrutná, Turci použili desítky děl, která rozhodla o **porážce vojsk krále Ludvíka**.

Král utekl z boje, ale utopil se v močálu.

Roku 1526 dorazily do Uher zprávy o přípravách Turků na válku.

Ludvík žádá o pomoc papeže, benátského dóžete, anglického krále Jindřicha VIII., ale pomoc nedostal.

Do boje vstoupil se slabou armádou, přišly na pomoc pouze pomocné oddíly z Čech a Moravy. Proti byla dvakrát větší armáda Sulejmana I. Vše končí tvrdou porážkou 29.8.1526 u Moháče.

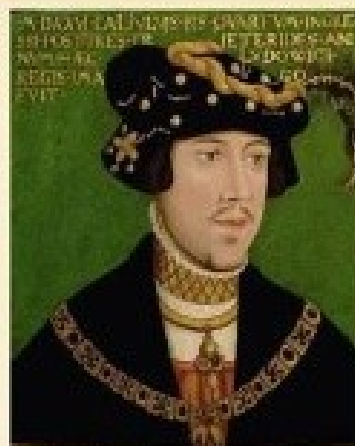
Ludvík při útěku utonul v bažinách.

Bitva u Moháče 29. 8. 1526

- v nynějším Maďarsku,
nedaleko dnešní
srbsko-chorvatské hranice

Ludvík Jagellonský

sultán Sulejman I.

Málo početná armáda (max. 25 000) X turecká přesila (55 000)

- Papežská kurie ani žádný z okolních států neposkytly Ludvíku Jagellonskému účinnou pomoc
- Postavil se na odpor vůči převaze, uposlechl neprozřetelné rady a zaútočil na silnějšího nepřítele
- **29. srpna 1526** – na útěku z bojiště Ludvík Jagellonský zahynul, když zapadl i s koněm do dunajského bahna
- Ludvíkova smrt znamená **konec vlády Jagellovců na českém trůně**

Osmani

- 60 000- 70 000 mužů
- vrchní velitel sultán Süleyman I. Nádherný
- ztráty neznámé

Uhři

- 25 000- 30 000 mužů
- vrchní velitel arcibiskup Pál Tomori, Král Ludvík Jagellonský
- ztráty 14 000- 15 000 mužů

Důsledky a historický význam

- U Moháče zahynul král a spolu s ním většina magnátů a prelátů, asi 500 šlechticů, 4000 jezdců a 10 000 mužů pěchoty
- Smrtí Ludvíka Jagellonského se uvolnil český i uherský trůn
- Vládu v obou zemích získává Ferdinand Habsburský a vzniká mnohonárodnostní monarchie, která ovládala střední Evropu dalších 400 let

Památník bitvy u Moháče

Nástup Habsburků na český trůn

- 29. srpna 1526 bitva u Moháče
- Ludvík Jagellonský, král uherský a český, se v ní pokusil zastavit tureckou expanzi do Uher, avšak neuspěl
- Ludvíkova smrt znamená **konec vlády Jagellovců na českém trůně**
- při útěku Ludvík zahynul = vymřela česko-uherská větev Jagellonců
- českým králem zvolen Ferdinand I. Habsburský
- Ludvík Jagellonský měl za manželku Marii Habsburskou; jeho sestra Anna Jagellonská si vzala za manžela bratra Marie - Ferdinanda Habsburského

České království- součást habsburské monarchie od 1526, kdy byl po smrti Ludvíka Jagellonského (bitva u Moháče) zvolen českým králem Ferdinand I.

(Ferdinand své nároky opíral o dvojité „švagrovství“: jeho sestra Marie byla vdova po Ludvíkovi, jeho manželka Anna byla Ludvíkova sestra. Oba rody- slib vzájemného nástupnictví)

1. Kdo je to?

„Vladaření mi nešlo tak dobře jako mému otci. Také mě to vůbec nebavilo. Není divu, když jsem se musel už jako malý chlapec účastnit nudných státnických jednání. Raději jsem trávil čas na lovu. Za mé vlády se čím dál víc projevovala nespokojenost s církví. Zpráva o defenestraci mě prakticky zabila.“

Zikmund Lucemburský

Václav IV.

Ludvík Jagellonský

163. V roce 1517 byl uzavřen spor mezi šlechtou a městy. Byl uzavřen kompromisem - šlechta poskytla výsady a měšťanům udělil právo zasedat v zemském sněmu. Jak se nazýval výsledný dokument?

a) Zlatá bula sicilská

b) Toleranční patent

c) Dekret kutnohorský

d) Svatováclavská smlouva

164. Přezdívku "král bene" měl

a) Albrecht Habsburský

b) Ludvík Jagellonský

c) Ladislav Pohrobek

d) Vladislav Jagellonský

118. Jak se nazývala dohoda mezi městy a šlechtou o podílu na moci z roku 1517?

a) Obnovené zřízení zemské

b) Tridentská smlouva

c) Svatováclavská smlouva

d) Basilejská kompaktáta

112. Jak se nazývá závěrečné období gotického slohu v 15. století? Pozdní neboli

a) vladislavská gotika

b) románská gotika

c) ranná gotika

d) nalvní gotika